

N:o 16.

Auk. till Riksd. kausli den 21 februari 1900, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål den 4 juni 1886.

Uti en inom Andra Kamraren väckt motion, n:o 82, hvilken blifvit till lagutskottet hänvisad, anför herr *C. Hj. Wittsell*:

»Den i lag angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål stadgade ersättning af 1 krona 50 öre om dagen, hvilken vittne, som så askar och af domaren pröfvas skäligt, för sitt uppehälle under resan och vistandet vid domstolen erhåller, är enligt mitt förmenande för låg, och kan vittnet under nuvarande förhållanden därför icke erhålla nödtorftigt uppehälle. Erfordras flera dagar för vittnets inställelse, tillkommer derjemte logi, som ensamt tager minst hela dagtraktamentet, hvarför vittnet måste göra en för obemedlad ganska känbar förlust vid uppfyllandet af sina medborgerliga pligter. Stränga äro bestämmelserna för uraktlåtenhet att på erhållen kallelse infinna sig vid tingsstället, men bör lagen derjemte vara så affattad, att den enskilde ej lider skada. Under andra förhållanden, der den enskilde medborgarens person tages i anspråk för det allmännas räkning, står i de flesta fall ersättningen därför i öfverensstämmelse med kostnaderna för uppehållet.

Jag får därför vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte besluta den förändring i lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål den 4 juni 1886, att ersättningsbeloppet åt vittnen höjes från nuvarande 1 krona 50 öre till 3 kronor.»

Mot hvad motionären sålunda föreslagit har utskottet till en början den erinran att göra, att detsamma är byggt på ett i viss mån felaktigt återgifvande af hvad gällande lag i ämnet innehåller. Lagen angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål den 4 juni 1886 föreskrifver nemligen, att den ersättning, som en person, hvilken i brottmål, der allmän åklagare å tjenstens vägnar för talan, af åklagaren åberopats eller enligt domstols förordnande inkallats såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, eger att, så framt ersättning äskas och domaren pröfvar sådant skäligt, åtnjuta till uppehälle för hvarje dag, som för resan och vistandet vid domstolen erfordras, skall utgöra *högst* 1 krona 50 öre, och bestämmer domaren inom angifna gräns ersättningens storlek. Den pröfningsrätt i fråga om ersättningsbeloppet, som sålunda för närvarande tillkommer domaren, har i motionärens framställning lemnats utan beaktande, och i anslutning härtill är det förslag, som i motionen innehålles, så affattadt, att enligt detsamma, efter ordalagen att döma, någon dylik pröfningsrätt icke skulle vara domaren medgifven, utan vittnesersättningen för hvarje fall utgå med lika belopp, enligt förslaget 3 kronor för dag. Det torde dock knappast kunna förutsättas, att detta varit af motionären åsyftadt, och i allt fall synes det utskottet otvifvelaktigt, att hans hemställan i det afseendet icke förtjenar bifall, utan att, hvar helst än gränsen sättes för den ersättning, som i berörda hänseende må kunna vittnen tillerkännas, domaren bör ega att inom denna gräns bestämma ersättningsbeloppet efter hvad för hvarje fall kan finnas skäligt.

Äfven under förutsättning af dylik jemkning i motionärens förslag synes emellertid detsamma vara egnadt att väcka betänkligheter. Vittnespligten är ett medborgerligt åliggande, hvars fullgörande icke bör anses i och för sig grundlägga någon som helst rätt för vittnet att undfå ersättning af allmänna medel, och stadgandet derom, att under vissa förutsättningar dylik ersättning likväl kan utgå, torde hafva tillkommit uteslutande i afsigt att förebygga, att vittnespligtens fullgörande kunde för obemedlade personer blifva allt för betungande. I sådant afseende lära, enligt utskottets förmenande, nu gällande bestämmelser i ämnet kunna anses i regel vara tillfyllestgörande. För det fall, att vittnet är bosatt på eller i omedelbar närhet till den plats, der vittnesförhöret eger rum, lär nemligen en ersättning af intill 1 krona 50 öre för dag vara tillräcklig att skydda vittnet mot afsevärd ekonomisk förlust. Annorlunda kan visserligen förhållandet synas vara med vittnen, som äro så aflägsset boende, att de på grund af inställelsen få att gälda kostnader för underhåll och nattquarter på främmande ort, men utskottet håller före, att lagens bestämmelser jemväl för detta fall äro ganska betryggande. Så snart

ett vittne är bosatt på minst 5 kilometers afstånd från det ställe, der domstolen sammanträder, eger vittnet enligt lagen att åtnjuta resekostnadsersättning, hvilken i den af naturliga skäl oftast förekommande händelsen, att jernvägs- eller ångbåtslägenhet icke kan för resan eller någon del deraf begagnas, oafsedt verkliga kostnaden utgår med skjutspenningar efter en häst fram och åter, och som resekostnaden för ett obemedladt vittne endast undantagsvis lär behöfva uppgå till det i lagen sålunda förutsatta belopp, samt vittnet alltså eger möjlighet att på resekostnadsersättningen bereda sig vinst, större ju längre vägen är, torde äfven i fråga om långväga vittnen det fall vara mycket sällsynt, att de få vidkännas ekonomisk förlust genom inställelsen.

Något missnöje med bestämmelserna i ämnet har ej heller, såvidt för utskottet är bekant, bland allmänheten gjort sig gällande, utan torde tvärtom den ersättning, som på grund af desamma tillerkännes vittnen i brottmål, i regel anses tillfredsställande.

Den af motionären föreslagna lagändring synes alltså icke vara af något verkligt behof påkallad. Som det dessutom finnes grundad anledning antaga, att en bestämmelse sådan som den ifrågasatta skulle föranleda dertill, att anspråken i fråga om dagtraktamentets belopp allmänt stegrades jemväl i de fall, då intet fog dertill förefunnes, samt att, huru försigtigt bestämmelsen än komme att tillämpas, statsverkets utgifter för vittnesersättningar väsentligt förhöjdes, föranlåtes utskottet, på grund af hvad sålunda anförts, hemställa,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 februari 1900.

På utskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herr af *Ekenstam*, som ansett, att utskottet bort, i anledning af motionen, föreslå Riksdagen att för sin del antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 4 juni 1886 angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 4 juni 1886 angående ersättning af allmänna medel till vittnen i brottmål skall erhålla följande ändrade lydelse:

Hvar som i brottmål, der allmän åklagare å tjenstens vägnar för talan, af åklagaren åberopas såsom vittne och inställer sig vid domstol, eger att, så framt vittnet åskar ersättning och domaren pröfvar sådant skäligt, för sin inställelse njuta ersättning af allmänna medel med högst 3 kronor till vittnets uppehälle för hvarje dag, som för resan och vistandet vid domstolen erfordras, och dessutom, derest vittnets hemvist är beläget på minst 5 kilometers afstånd från det ställe, der domstolen sammanträder, skjutspenningar för en häst fram och åter eller, der jernvägs- eller ångbåtslägenhet kan för resan eller någon del deraf begagnas, afgift för billigaste plats å bantåg eller ångbåt.

Enahanda rätt till ersättning tillkommer den, som i mål af nämnda beskaffenhet blifvit enligt domstols förordnande inkallad såsom vittne, eller af åklagaren åberopats eller enligt domstols förordnande inkallats för att upplysningsvis höras.

Herrar *Husberg* och *Leman* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
